

18. august 2022

Høring om rapporten «Bostøtten – opprydning og forankring»

Rådet for et aldersvennlig Norge ønsker å gi sine innspill til rapporten «Bostøtten – opprydning og forankring» som er utarbeidet av en offentlig utnevnt ekspertgruppe.

Kommunal- og distriktsdepartementet viser i høringsbrevet til bakgrunnen for oppnevningen av ekspertgruppen og til ekspertgruppens forslag til mulige innretninger på den fremtidige bostøtteordningen.

Rådet for et aldersvennlig Norge er oppnevnt av regjeringen og består av medlemmer utpekt av følgende organisasjoner: Pensjonistforbundet, Frivillighet Norge, NHO Service og Handel Kommunesektorens organisasjon (KS), Husbanken, NOVA/OsloMet og IKT-Norge.

Berit Brørby er leder. Senteret for et aldersvennlig Norge har sekretariatsfunksjon for rådet.

<https://www.aldersvennlig.no/radet-for-et-aldersvennlig-norge/>

Rådet har i sitt mandat at det skal skape engasjement og bidra til utviklingen av et aldersvennlig Norge gjennom nytenking og idéutvikling. Rådet har vært særlig opptatt av hvordan det kan legges til rette for at eldre som ønsker det, skal kunne bo hjemme så lenge som mulig. Det betyr ikke nødvendigvis at man bor i den samme boligen som i yngre år, men at man bor i en bolig som er egnet for alderdommen, enten det handler om å tilpasse eksisterende bolig eller flytte til en annen bolig. Da handler innsatsen om at eldre selv må ta noen boligvalg, om virkemidler for å legge til rette for en god og trygg boligsituasjon og at eldre som har behov for det får gode heldøgns omsorgstilbud. Målet bør være en bærekraftig utvikling der eldre kan leve så selvstendig som mulig og utsette behovet for omfattende pleie- og omsorgstjenester.

Her følger rådets innspill:

Rådet peker i sitt innspill på problemstillingene og utfordringene som framkommer i rapporten.

Del 1 - Bostøttens innretning og utvikling

Rådet vil særlig peke på intensjonen med bostøtten som et sentralt virkemiddel i bolig- og sosialpolitikken. Bostøtten, som en offentlig rettighetsordning, har som formål å sikre personer med lave inntekter og høye bostøtgifter et høvelig bosted.

Endringene som har skjedd i bostøtten de siste 10-15 årene gjør at omfanget av bostøtten er redusert. Rapporten viser til at bostøtten ikke har holdt tritt med prisutviklingen i boligmarkedet, særlig ikke i de store byene, der både boligprisene og husleiene har økt mest.

Rådet er godt kjent med utfordringer mange distriktskommuner har med såkalte tynne boligmarkeder. Mange steder får man ved salg/flytting ikke nok igjen for eksisterende bolig til å kjøpe seg en mer egnet, sentrumsnær bolig.

Det er nærliggende å anta at dette også er gjeldende for mindre kommuner med nybygging i sentrumsnære områder. Færre tilgjengelige boliger i disse markedene driver prisene opp også i mer rurale strøk. Rapporten har ikke tematisert denne problemstillingen.

Utvalget peker også på endringene i inntektsutviklingen til grupper som for eksempel alders- og uførepensjonister som gjør at mange ikke lenger kvalifiserer for bostøtte.

Del 2 – Ekspertgruppens vurderinger og anbefalinger

Rådet har merket seg utvalgets vurderinger og anbefalinger med særlig vekt på kap. 13 og kap. 14.

Utvalgets redegjørelse for bostøttens innretning og utvikling slik det er beskrevet i rapportens del 1, samsvarer godt med funnene i en rapport fra Menon Economics utarbeidet for Bostøttealliansen, der det bl.a. konkluderes med at (se vedlegg)

- **Inntektsgrensene er for lave.** *Begrunnelsen er at det ser ut som at inntektsgrensene ikke har holdt tritt med inntektsutviklingen til de som har behov for bostøtte i samfunnet.*
- **Boutgiftstakene er for lave.** *Begrunnelsen er at boutgiftene ikke har holdt tritt med boutgiftutviklingen. Dette gjelder spesielt hushold med én og to personer.*

Rådet deler denne vurderingen som en relevant problemstilling. Selv om inntektsutviklingen til alderspensjonister og at mange eldre er boligeiere som gjør at de ikke kvalifiserer for bostøtte, vil bostøtten likevel kunne være et boligpolitisk virkemiddel for at vanskeligstilte eldre skal kunne skaffe seg en egnet bolig for alderdommen.

Knyttet til vurderingene om boligeie i kap. 13, viser utvalget til at det er *"flere elementer i dagens bostøtte som favoriserer boligeiere, og dermed potensielt kan stimulere til boligeie. Dersom man ønsker at bostøtten i større grad skal stimulere til boligeie, kan det enten gjøres ved å øke fribeløpet slik at de som allerede eier en bolig kan beholde den, eller ved å sørge for at flere kan kjøpe egen bolig med startlån fra Husbanken."*

Videre at *"Dersom man knytter bostøtten og startlånet bedre sammen, vil flere få muligheten til å eie bolig, og det vil bli bedre samspill mellom statens boligosiale virkemidler."*

Rådet slutter seg til denne vurderingen.

Rådet tar ikke eksplisitt stilling til utvalgets anbefalinger i de ulike kapitlene. Rådet ønsker likevel å løfte spørsmålet om hvordan det boligpolitiske hensynet i bostøtten kan understøtte målet om at flest mulig eldre skal kunne bo trygt hjemme lengst mulig og fungere som et boligpolitisk virkemiddel i denne sammenhengen.

Videre tar rådet ikke stilling til utvalgets anbefalinger om prioriteringer, men understreker at demografiutviklingen med mange eldre gjør det nødvendig å se på flere virkemidler for at eldre skal kunne bo lengst mulig i eget hjem. Eldre med lav inntekt og lav boligkapital vil ha vanskeligheter med å skaffe seg en egnet bolig for alderdommen og vil kunne trenge økonomisk bistand.

Konklusjon

Rådet for et aldersvennlig Norge mener eldrepolitikk og boligpolitikk må ses i sammenheng, slik at eldre som trenger bistand og tilrettelegging for å ha en bolig som er egnet i alderdommen, får det.

Det er i hovedsak to måter eldre kan ha/skaffe seg en egnet bolig:

- Oppgradere, tilpasse og tilrettelegge eksisterende bolig, med eller uten bistand fra det offentlige.
- Flytte til en annen/ny bolig som er egnet, med eller uten bistand fra det offentlige.

Bostøtte og andre virkemidler som gjør det mulig for alle å skaffe seg en bolig som er egnet for alderdommen, vil være godt for den enkelte og for samfunnet. Regjeringen har varslet at den vil ta initiativ til et eldreboligprogram og har igangsatt arbeidet med Bo trygt hjemme-reformen.

Bostøttens fremtidige innretning bør vurderes også i sammenheng med disse satsingene.

Med vennlig hilsen

Berit Brørby

Leder, Rådet for et aldersvennlig Norge